

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 45.

Indult Bétsből, Pénteken, December 5-dikán, 1830.

Béts.

Ó Ts. K. Felsőge méltóztatott Nov. 24-dikén költ kegyelmes kéz írása által Nagy Méltos. Gróf Nádasdy Mihály Úr eddig volt Finantz-Minister Ó Excját és a' közönséges Udvari Kamara Praesidensét Ts. K. Státus és Conferentialis Ministerré kegyelmesen kinevezni, és mind a' finantzialis, mind az Ó Felsőge Státus- és Conferentzialis-Tanátságában a' politikai magyar dolgok osztályának kormányozását reá bízni.

Német alföldi Királyság.

Brüsszel Nov. 16-dikán. Potter Úr kilépett az ideigleni Kormányzók tagjai közzül. Kilépésének oka nem más volt, mint a' meghasonlás tisztitársával, kik minékutánna a' Nemzetigylés tellyesen felgyűlvé és elrendelve volna, hatalmokat annak kezébe le tenni kívánták. Ó egyedül maga más értelemben volt. Levelének, melyet hozzájok e' tárgy felett elválásakor íra, szavai ezek: „Bizonyosok lévén benne, így szólnak az Urak, hogy megerősítettünk, szeretnénk a' hátravonulásnak megajánlása által a' Congressusnak és az Országnek megbizonyítani haszon nem keresőségünket. Más terhes vádak között nagyravágyással vádolnak az Urak engemet, mint a' ki úgy látszem, mintha a' hatalmat a' Nép Képviselőinek elle-

nére is megakarnám tartani. Hibáznak, Uraim! és azt én megbizonyítom a' magam módja szerépt, az az vissza vonom magamat igazán, a' nélkül, hogy valami megerősítettetés után várakozzak. Okaim, mellyek erre határoznak, ezek: A' nemzeti Gyűlés az én vélekedésem szerépt nem egyéb egy pusztá elrendelő Testnél, mellyet az ideigleni Kormányzók a' mi új Társaságos rendünknek megállítására egybehívott. Az ideigleni Kormányzóknek hatalma, az én szememben, régibb a' Congressusnál, annak kivűle esik, és szükségesképpen Neutralis a' Nép között és Képviselői között; ez a' Hatalom hívta egybe össze a' Congressust, maga a' Congressus annak szultatuma; és ennek a' hatalomnak majd tsak akkor kelle megszűnie, minékutánna a' Congressus által megállapítandó végre hajtó hatalom, helyét hipótozhatja... Az én Mandatumom nem a' Congressustól való volt, annál fogva azt annak kezébe letennem nem kelle, nem lehet. 's a' t. 's a' t. —

Ez a' Hooghvoorst és de Weyer Urak, az ideigleni Kormányzóknek hasonlón tagjai, kik Nov. 13-kán, midőn a' meghasonlás Potter Úr, és tisztitársai között történnék, itthon nem voltak, hazajöven a' többség tettét Potter ellen jóvá hagyták, és tisztségekben a' Congressus által meg is erősítették.

A' Nemzeti Gyűlés Brüsszelben

folytatja Üléseit. A' Nov. 15-diki Ülésben Rodenbach Ur azt a' javallatot tette, hogy mindeneknek elötte az Igazgatás formájának választásáról nyitassék nagy tanácskozás. — E' dologban, ő azt hiszi, hogy a' Külső Hatalmasságoknak akarátja (kik Belgiumban Közlársaságot látni nem akarnak) a' Congressus előtt nem törvény, de sőt inkább egyedül az Országnak helyheztesését és szükségéit kell tekinteni. Ha meg vagy en' főkérdés fejtve, azután a' Polgári Alkotmányok készítésével és az Ország fejének vagy fejének választásával lehet és illik foglalatoskodni. — E' javallat elfogadtatott, és bővebb fejtegetés végett a' Ház-Osztályjaihoz (Sectionokhoz) utasítottatott.

Brüsszel Nov. 17-kén. A' Nemzeti gyűlésnek tegnapi Ülésében de Weyer Ur számot adott Londoni Utjáról, és monda: „Nov. 4-ikén Angliába megérkezvén a' Királyiszéki beszédet Doverben olvasám. Ez Akta darabnak ellenséges színe arra indított, hogy két vagy három napig semmi lépést ne tennék, hanem várnám míg a' köz Vélekedés és a' Parlament tagjai magokat a' Királyiszéki beszéd felett kinyilatkoztatnák. Találkoztam azonban az Oppositionnak sok fő tagjaival; és a' Belgiumi történeteket nékiek elbeszéltem, mert meg kell vallani, hogy ott a' mi dolgaink nagyon különösen eltsavarva valának. Harmadnappal megérkezésem után Hobhouse Ur vitt Gróf Aberdeenhez, kinek midőn a' történt dolgokat elbeszéltem volna, nyiltan kérdettem: vajon eltökéllette e' már Anglia végképpen magában mi tévő legyen dolgainkban? A' Lord azt felelte, hogy Anglia elvégezte magában, a' Tractatusokat feltartani, és dolgainkba nem avatkozni a' mennyiben Intereszszéje vagy betsülete nem Compromittalatik. En

mondám reá, hogy ha a' Tractatusokat (t. i. mellyek Belgiumot Hollandiához kötik és a' Nassau-i Háznak alája vélik) felakarják tartani, az annyit teszen mint háborút akarni. A' Belgák semminemű, sem fegyveres sem Diplomataikai, beleavatkozást dolgaikba el nem fogadnak, és készebbek inkább magokat egy külső Hatalmasságnak (Frantzia Országnak) karjaiba vetni, mint azt eltűni. Lord Aberdeen felele, hogy a' Külső hatalmasságok Frantzia Országgal egyet értve, teszik lépéseiket, 's előhözta ekkor Gendebien Urnak Párisi Követségét, azt mondván, hogy az ideigleni Kormányzék ellenkezésbe esett magával, midőn Belgium Koronáját ama Követje által Nemours Hertzegnek oda ajánlaná. En ezt tagadtam, mondván, hogy a' Provisoria Kormányzék azért gyűjtötte össze a' Nemzeti Congressust, hogy az Igazgatás formája és a' Polgári alkotmány általa határozassék meg, a' mi minélelőtte megessék a' Koronát Nemours Hertzegnek oda ajánlani nem lehet. Ennyi igaz, hogy Gendebien Ur rá volt bízva a' Frantzia Kabinét gondolkozásának kitudása, hogy abban az esetben, ha mi a' Monarchiai Igazgatást választanánk magunknak, vajon hajlandó lenne e' Frantzia Ország egyet Hertzegei közzül a' Belga thronusra ültettetni; de arról szó sem volt hogy valaki a' koronával megkináltatnék. A' beszélgetés három óráig tartott a' Ministerrel: én azzal eljövék. — Végezővén ekként a' reám bízott követséget az Anglus Kabinetnek több tagjaival is beszélni nem törekedtem. Egy hazámfijától meghallottam, hogy Oraniai Hertzeg, ki akkor napokban érkezék Londonba, vélem beszélni kívánna. En válaszul azt adám, hogy mint tagja az ideigleni Kormányzéknek a' Hertzeggel semmi közöm nem lehet, de mint polgárja

annak az Országnak, mellyen az ő familiája uralkodott, elmégyek hozzá, hogy meghalljam, mi közleni valója legyen. Másnap elmentem hozzá. Sokat beszélt Antverpiai viseletének mentsegeül. En eleibe terjesztettem a' méltó gyanút ellene, (hogy t. i. alattomban Atyjával egyetértett, és Antverpiának romlását tudta, és még is meg nem gátolta) és midőn kérdezné; lehet e' ahoz neki kinézése, hogy Belgiumban uralkodjék? én azt mondom, hogy ezt a' kinézést vélekedésem szerint mind ő mind familiájának minden tagjai elvesztették. Mi elváltunk, minekutánna a' Hertzeg Antverpiai viseletének aprós környülállásaiba is még egyszer hosszan bele botsátkozék. Ez az egy Conferentzia az, mellyet én Londonban az Oraniai Hertzeggel tartottam. — Uj lépéseket nem tettem, és audientziákat nem kerestem. Mindazáltal ugyan azon hazámfija, ki az Oraniai Hertzeggel össze hozott, mondotta, hogy Hg Wellington is szeretne velem beszélni. Vettem is tőle egy igen hízelkedő kifejezésekkel írott levelet, mellyben más napra magához meghívott. Hg Wellington egyenesebben kimondta mint Gróf Aberdeen, hogy Anglia nem avatkozik dolgainkba. „Frantzia Ország léssen, mondek én, reménységünknek utolsó vasmatskája, ha a' Külső Hatalmasságok dolgainkba avatkoznak.“ — „A' nem vasmatska lenne, felele a' Hertzeg, hanem zászlósjel a' közönséges háborúra. Mert azt képzelheti az Ur, hogy Belgiumnak Frantzia Országgal való egyesülését sem Anglia sem más Hatalmasságok meg nem engedik.“ — Megbizonyosodván én ekképpen a' Hatalmasságoknak dolgainkba nem avatkozásáról, vissza tértem. E' beszéd után a' gyűlés de Weyer Urnak köszönetet vokal.

Brüsszel Nov. 20-kán. A' Nemzeti Congressus Belgiumnak (a' Luxemburgi Hertzegséget is hozzá értvén) függetlenségét a' Nov. 17-iki Ülésben declaralta a' következő szavakkal: „Belgium egy független Statust formál, feltartván azomban Luxemburg tartományának a' Német Szövetséghez való hogyan állását.“ — Estve 17-ikben nyomtatott tzedulák voltak Brüsszelben kiragattva, mellyek a' népet a' Congressus ellen való feltámadásra ösztönözték. A' (Brüsszelből járó) Carrier des Paysba s Nov. 18-káról így szöll: Tegnapelőtt éjjel és tegnap fenyegető tzedulák ragattattak ki Brüsszelnek falaira, mellyek a' néppel azt ekarják elhitetni, hogy a' Congressus ötlet elámítja, megtsalja és a' Nassaui Házat vissza akarja hozni. Más részről a' Löweni Ujság azt emlegeti, hogy a' Revolutio diadalmát a' nép vívta ki, a' nélkül, hogy belőle hasznot venne. Szeretnének tudni, kitsoda a' Nép, mellyet egyik tüzelő tzedulákkal zendülésre ingerelget, a' másik, hazug észrevételeivel akar neki keseríteni.

A' Nemzeti Congressusnak Nov. 19-diki Ülésében Barbanson Ur jelentést teve, hogy a' Sectio kban a' Többség Monarchiai Igazgatást akar, a' Köz Társaságot ellenben kevesen sürgetik; ez okból a' Középponti (vagy Fő-) Sectio javallja, hogy az Igazgatás formája Belgiumban Monarchiai legyen. Rodenbach Urnak azon javallatja felől, hogy a' Nassau-Oraniai Ház Belgiumból örökre kirekesztessék, jelenté Raikem Ur, hogy a' Többség a' javallatnak mellette vagyon, mellynél fogva a' Középponti Sectio, annak elfogadását a' Congressusnak ajánlja.

Antverpiában a' tűz Nov. 19-kén még nem volt egészen kioltva. Egy kazal tűzkorban, melly egy templomban

volt szükségből lerakva, bele kapván a' tűz azt lassan emészti. Tomérdek mennyiségű vizet oda öntöztek már, de még eddig nem lehetett egészen kioltani, és a' láng az omladékok közei között ki-kiúti magát. A' hajdani gazdag raktárok mind por 's hamu omladékok. A' nagy fegyverház földig leégett, a' hozzártározó kovács- és fegyver-műhelyekkel: Fa, a' mi megégett, egy milliót ért.

N a g y B r i t á n n i a.

London Nov. 20 kán. Az új Ministerium tagjai mindnyájan Wighek (Liberalisok), azoknak is a' fejei. Lord Grey a' Kintstárnak első Lordja; Marquis Landsdowne a' titkos tanátsnak Elölülője; Brougham Ur Lord-Cancellarius; Lord Palmerston Külső Minister; Lord Melbourne Belső Minister; Lord Goderich a' Gyarmatokra ügyelő Minister; Lord Althorp a' Kintstárnak Cancellarius; Lord Durham titkos Petsét-őrző; Graham Ur az Admiralitásnak első Lordja; Lord Holland a' Lancasteri Hertzegségnek Cancellarius, Lord Hill a' tábornak fő Vezére; Lord Duncannon Hadi Minister. —

Az új Ministerium feje Lord Grey, a' Királyjal való első beszélésekör három feltételeket teve fel, mint alapjait az új igazgatásnak, úgy mint 1) a' Külső Hatalmasságok dolgaiba való nem avatkozást 2) a' legszorosabb takarékosságot az Országos költségekben, 3) egy mérsékelt reformátioját a' Parlamentnek. Ő Felsége jóváhagyta a' kikötött feltételeket.

A' Felső Háznak Nov. 15-ki Ülésében a' Lord Cancellarius (akkor Lord Lyndhurst) által bevitt Bill szerint „ha a' Király maradék nélkül elébb meghalna, mint Victoria Hertzeg

Aszszony (a' Kenti Hertzegnének 12 esztendőös leánya, a' Koronának legközelebbi örököse) a' tellyes kort 18-dik évjénél betöltésével elérné: akkor a' kis Hertzegaszszonynek Tutóra és az Országnek Régense a' Kenti Hertzegné lesz. De ha Ő Felségének a' mostan uralkodó Királynak fija születnék, akkor ezen hatalom Ő Fgéré a' mostan uralkodó Királynéra mégyen által.“ E' Bill minden ellentmondás nélkül elfogadtatott és első ízben felolvastatott.

A' Parlament Házainak Nov. 17-ki Üléseiben semmi nevezetes nem jöve elő.

A' Londoni Ujságlevelek az új Ministerium tagjainak ugyan azon lisztáját adják, melly ödá feljebb közöletett, azzal a' megjegyzéssel, hogy ez noha hivatalosan kihirdetve még nintsen, alkalmasint az igazi. A' Times azonban kételkedik benne, hogy Brougham Ur Lord-Cancellariusá volna kinevezve; azonkívül úgy gondolja, hogy a' tábornak fő vezérségét, Lord Hill helyett Hg Wellington fogja elnyerni.

Báró Haussez, hajdani Frantzia Tengeri Minister Londonban vagyon, és közelébb Edinburgba akar menni X Károlyhoz.

F r a n t z i a O r s z á g.

Páris Nov. 23 kán. A' mai Moniteur több nevezetes Kir. Rendeléseket hirdet. Egy ezek közzül azt a' külön (Kardinalisi) fizetést, melly a' Kardinalisságra emeltetett Frantzia Érsekeknek vagy Püspököknek — a' (Köztársaság) XI Esztend. Ventose 7-diki Végsz szerént — a' Kintstárból járt, eltörli, és ezentúl a' jövő 1831 Eszt. Jan. 1 napján kezdve, senkinek mint Kardinalisnak fizetés nem jár. Egy másik Kir. Rendelés a' Párisi Érsekek fizetését évenként 50,000 Frankra határozza. Egy har-

madik, a' tábori Papságokat az egyes Regementeknél eltörli, és a' Regementek Papjait, ki adván nekik felesztendei fizetéseket a' Megyés Püspökökhöz haza bocsátja; ezentúl tsupán a' várakban, Erösségeken, és Hadi Intézetekben lesznek állandó tábori papok, és mindenik Brigadához (a' Regementeknek öszvegyűjtetésekor) egy adattatik.

Az Ex Ministerek pere a' Förendek Széke előtt Dec. 1 napján fog referáltatni. A' törvényszéki vitatások 15-ke táján kezdődnek, és mintegy 8 napokig fognak tartani. A' vádoltattaknak Prokátorai a' következő rendben fognak beszélni elsőben Martignac Ur mond mentöbeszédet Hertzeg Polignac mellett, azután Hennequin Ur Gróf Peyronnet mellett, Sauzet Ur Chantelauze Ur mellett, és végre Cremieux Ur Guernon-Ranville Ur mellett.

Bertin de Vaux Ur haza jött Követségéből (a' Német alföldi Királyi Udvarból) és Versaillesben újra Követté kívánja magát választatni. A' Választóférfiaknak gyűlése Versaillesben a' jövő héten fog tartatni.

A' Temps Nov. 18-káról, ezt írja: „St. Martin Urat a' Fegyverház Könyvestárjának Örzőjét a' Belső Minister Gróf Montalivet, hivatalából kitette. St. Martin Ur az egyedül Frantzia Országban, ki az Örmény nyelvet érti. A' híres Niebuhrt azt mondta ő róla: „St. Martin előtt az embernek le kell térdepelni, tsak hogy megtanulhasson tőle örményül.“ Ugyan ezen tudós férjfiú Inspector. volt a' Királyi nyomtató-műhelyben a' Keleti typographiának is; de ettől a' tisztségtől is megfosztatott. Így tehát az Örmény Országai Historiái és Geographiái Emlékek híres írója minden hivatalától, a' miből élhetne, megfosztatott. Kétségkívül majd

egy Külső Országai Fejedelem fogja Tudósainkat, kiket Politikai véleményjeikert elűzünk, felfogni és befogadni.

M a r o k k ó.

(Az Ausztriai Kiküldötteknek útja Mequinezbe, és ottani fogadtatása a' Marokkói Szultán Udvarában.)

Mequinez Oct. 29-kén. Az Ausztriai Ts. H. Követség menvén Mequinezbe, Oct. 11-kén a' Babiukai Szoros úton keresztül vándorlott. Minthogy itt a' Berberék az Országának ös-lakosi laknak, kik független szilajságokról esméretesek, a' Szultán a' kísérőknek megkettőztetését parantsolta. A' Sarhuni síkságon, hol a' Homan vize foly, az ottani hértzeknek tövénél sá tort ütöttek. Sarhun városa egy Hegy zugban két magas halomnak tetején fekszik. Látása nagyon gyönyörű a' magas kopár sziklák és a' környező Olaj- 's narants-erdők között. Neveli e' gyönyörű látásnak kiességét a' várostól éjszakra eső régi vár omladékoknak árva tekintete. A' Követ Urak, nem mulatták el az Elő-időnek e' tiszteletes ereklyéit, mellyeket talán még egy Európai ember sem látott, közelről is megtekinteni. Keresztül menvén azért a' Homan vizén, fel hágtak a' hegyre, mellynek tetejében fekszik. Az egész hegy terítve van vágott kövekkel, régi házak maradványival. Néhol egész hosszú sorát találták az ilyen köveknek, mellyek rendes Utszák alapjainak látszottak lenni. A' még meglévő épületdarabok között szembetűnő volt egyszép mivű bolt-hajtás két oszlopokkal, Római mód szerént. A' bójárásnál heverő ködarabok közt kettőt tsonka deák feljűlírásokkal láttak. Az említett bolt hajtástól mintegy 100 lépésyre egy iszonyú nagyságú épületnek, mely templom lehetett, marad-

ványi látszanak. Ezen épületek, valamint maga Sarhun városa is hihetően a' Görög Tsászárság idejéből valók. Az Arabok e' régi várat El-Kassaba El-Pharaon (Pharó Kastelya) névvel nevezik.

Mequinez városnak, hol most a' Szultán lakik, igen szép fekvése van. Közel hozzá, jobb felől, kies zöldellő völgyet lát az ember számos patakokkal. A' város köfállal kerítve vagyon. A' házaknak lapos tetejei, midőn a' Követség pompás bemenetelét tartaná, rakva voltak aszszonyokkal, kik fülhasító hengen kiáltoztak. Oct. 20-kán reggeli 9 órakor megizente a' Szultán a' Ts. K. Kiküldötteknek, hogy kész őket fogadni. A' Követség számára a' szükséges lovakat, az ilyen esetekben ekkorig szokásban lévő szertartás ellen, Ő Magossága tulajdon istállóiból küldötte. 10 órakor megindult a' Követségi Sereg a' következő renddel: Elölment egy tsapat Kísérő lovas katonaság; azután a' Ts. K. Tengeri gyalogság tábori musika szóval; utánok a' Követségi Titoknokságot vivő Lichman Ur, Ő Ts. K. Apostoli Felségének a' Szultánhoz írott levelét egy piros bársony vánkoscán emelve; utoljára a' két Kiküldöttek u. m. Hajós Kapitán Bandiera, és Követségi tanácsos Pflügl Urak. Őket követte a' tolmács, a' Követségi Gavalierokkal és egynehány Hajós tisztekkel; legutol pedig 27 Marokkoi katonák a' Szultánnak vitt ajándékokat vitték. Félórai menés után oda értek az Alhedin nevű nagy piatzra, melly kalonassággal és néppel tellyes volt. Ennek a' piatznak egyik oldalát a' királyi Palota köfal kerítése formálja. A' kapunál két gazdag öltözetű Marokkoi Hajóskapitányok állottak, kik a' Követséget a' Palotának első és iszonyú nagyságú Udvarába vezették. Itten 2000 katonák több sorban kiállva parádeztak. Az Udvar közepén

leszállottak a' lóról. A' Követségnek jobbjára felől mintegy 100 tengeri katonák; balja felől a' fejer, szemközt és háta megett a' fekete Test Örző Sereg állott. Egy fertály óra mulván, megnyitlák a' belső kapunak szárnyai, és kijöttek elsőben 60-an az illy alkalmatosságokra külön állított Test Örzők közzül (kik Uladel Harar nevet viselnek), utánok a' Szultánnak hat paripái vezetettek. Kevés pillantatok mulva két fekete jövének hosszú lántsákkal és a' Szultánnak nap-ellenző hordója, kezében tartván a' nap-ellenzőt. Utoljára megjelent maga a' Szultán egy szürke lovon, háta megett egy két kerekű kotsi jött, mellybe egy öszvér volt belesögva, és egy második tsapatja az Uladel Harar nevű Testörzőknek. Kileptekor Ő Magossága a' katonákat egy Tisztje által így köszöntötte: „Isten legyen véletek!” ezek főhajtással feleltek: „Átdja meg az Isten Urunknak napjait. — A' Szultán közelíte léptetve a' Ts. K. Követséghez, és nem meszsze tőle meg állott; két-felől mellette a' feljebb említett lántsások és a' Napellenző-tartó állottak. Minekutánna a' Ts. K. Követek Ő Magosságának bémutattnának, parantsolta a' tolmácsnak, hogy mondaná nekik: hogy őket kedvesen látja, 's hogy ő az Austriai Nemzetet nagyra betsüli. A' Követek ekkor elő adták röviden Küldetéseknek tzélját, mellyre a' Szultán barátságosan azt válaszolta, hogy minderr, a' mit kérnek, meg van előre adva és mostantól fogva, Isten segítségével, jó egyetértés fog Austria és Marokkó között uralkodni, mint Őseinek idejében volt. Azután kívánta látni a' Tsászárlövet, mellyet Lichman Ur a' bársony vánkoscán neki által nyújtott. Utoljára megújította a' Szultán a' leghathatósabb kifejezésekkel barátságának bizonyítását; és viszzatért a' Palota belső-

jébe, minekutánna elébb Ben Dris nevű Ministerének megparantsolta, hogy a' Királyi kerteket a' Kóveteknek mutassa meg. A' jelenlévő Marokkói Nagyok és Tisztek nem győztek eléggé szerentsét kívánni a' Kóveteknek e' megkülönböztetett fogadáshoz, és az ottani szokásokat esmérő Európaiak is, kik az audientziának szemmel látói valának, erősítették hogy valóban Muley-Abder-Rahman (a' Szultán) szokatlan kegyességgel fogadta őket. A' kertek részszerént gyümöltkfákkal és veteményekkel, részszerént virágokkal vagynak béültetve, és jó karban vannak. Noha késő ős volt, violák, jázmin 's egyéb a' fele virágok tellyes virágzásban pompáztak.

Oct. 29-kén általadta Ben-Dris Ministernek a' Szultán Válasz levelét Ö Ts. K. Felségéhez, és az Austria 's Marokkó között a' f. E. Mart. 19-kén kötött Béke- és Barátság-kötésnek Ratificatioit. Ennek felette Ö Magassága, az eddig szoroson megtartott Udvari Etiquette ellen, még egy bútsú-audientziát is szándékozott a' Kóveteknekadni, Ö Felsége eránt való tiszteletének további bizonyosságául. Ataljában minden, a' minek kérése reájok bízva volt, megadattatott, 's ennél fogva követségeknek tzélja tellyesen és ditsően elérettetett.

M a g y a r O r s z á g.

Holits Nov. 6-dikán. (Nyitra Vármegyében). Ezen mezővároson keresztül utazván megbetegedett itten Sept. elején e' f. esztendőben Hertzeg Hohenlohe-Langenburg) Henrik, Er sébet Hertzegaszszony testvér néjével együtt, a' ki Heszzen-Rheinfels-Rothenburgi Landgróf Victor Amadé Hitvese vala, mind ketten rothasztó vér-

hasban. A' Hertzeg megbetegedése után tíz nappal meghalálozott, úgymint Sept. 16-dikán, 20-dik esztendős korában, 's itt az Evangelicusok szertartása szerént eltemettetett. A' Landgrófné, a' ki 40 esztendős volt, a' nyavalyát Oct. 6 dikáig kiállotta, a' melly napon ő is meghalt. Holt teste hebalzsamozva Raudenbe vitetett.

J e l e n t é s.

A' Tudományos Gyűjtemény 1831-dik Évi Folytatásáról.

Midőn az országos pártfogás alá vétetett nyelv hoszszas küzdései után, a' mire régen méltó vala, köz figyelem 's részvétel tárgya kezd lenni, midőn mindenfelől a' nemzeti életnek 's emelkedésnek örvendetes jelei látszanak, bizonyosan szegi meg a' Tudományos Gyűjtemény is 15-öd évi pályáját 's újabb készülettel ajálkozik hív Olvasóinak. — Talán, a' mivel eddig több okok miatt nem mindenkor ditsekedheték, kedvezőbb környűlményekben megéri most, hogy az olvasó Közönség' várákozásának tökeletesen megfelelhét; talán újakkal fog a' hazanyelv' íróinak száma szaporodni, talán munkásabbak lesznek az eddig is abban fáradozók 's a' mi még gyenge és hiányos volna műveikben, azt a' mindenható idő meg fogja érlelni. Ezen ohajtásunk vajha teljesedjék, részünkről semmi el nem lesz mulasztva, a' mia' Tudományos Gyűjtemény ez évi folyamátját tisztelt Olvasóinak haszonvehetővé 's kedvessé teheti.

Nagysága 's elrendelése a' Tudományos Gyűjteménynek és a' vele járó „Koszorú“ vagy Szép Literatúrai Ajándéknak ezentűl is megmarad,

t. i. mind a' 12 Kötet mintegy 110 ívre fog terjedni. Két jeles magyar' férfinak rezzra metszett képeik fogják díszesíteni ezen esztendei Gyűjteményt is.

Az Előfizetés egész esztendőre postán 18 for. V. Tz. (és nem több!) mivel mind a' felséges Aerarium posta-portója, mind pedig a' Ts. Kir. Posta-Hívatatoknak úgy nevezeteni szokott emolumentumai Budán és Pesten fizettetnek le. — Helyben pedig vagy a' ki alkalmaztatóság által viteti el a' Köteteket 14 for. V. Tzed.

Előfizetni lehet a' Tudományos Gyűjtemény Kiadójánál Petrózai Trattner János M. és Károlyi Istvánnál Pesten, (Országút Báró Orczy ház 531.), vagy a' Ts. Kir. Posta-Hívatatok belső Tisztsegeknél (az egész Austriai Birodalomban) e' kiket teljes bizodalommal kérünk, hogy a' felséges aerarium java' tekintetéből az előfizetési pénzeket elfogadni, 's Pestre vagy Budára a' Ts. Kir. Fő Posta Hívatatához békülden né terheltessenek.

Vörösmarty Mihál,
Redactor.

Orvosi Tudósítás.

Elvégezvén Oskolai pályámat a' Ts. K. Bétsi egyetemenél, nem tsekély de örömmel teljesített tudományos fáradozásim után végére engem is, valamint egyéb tanuló társaimat, tisztelt Előfizetőim az Orvos Doctori pályáberre méltattak. Ez által azon hatáskörben látám immár helyheztetve magamat, a' melly felé több esztendők elfolyása alatt emberszeretetem, 's tudományom eránt lévő vonzódásomtól lelkesítve, testi és elmehéli tehetségem szerént mindenkor egyaránt főrekedtem.

De ha mindjárt egy felől nyugodt szívvel emlékeztem is a' hátra hagyott

pályára, 's örömmel telve reménylém fáradozásim gyümölsét szenvedő emberitársaim között; titkos zavarodás 's egy belső még illetődés fogta el azomban más felől egész valómat, valahányszor tisztsegem' méltóságát, 's ennek az ember bődögságra leendő hathatós befolyását nyugodt elmével megfontolám, 's ugyan azon nehézségeket közelebbről vizsgálni kezdém, a' mellyek buzgó szándékom tellyesítését, elkerülhetetlen akadályokkal fenyték.

Ezeknek' lehetséges könnyebbitésére, 's orvosi tisztsegem' tzielányosabb végrehajtására, szükségesnek találtam mind azon Utmutatásokat, a' mellyeket Oskolai pályámon nagyhírű Tanítóim oktatásából, 's hasznos esméretekkel bővelkedő munkáikból merítettem, valamint azon tapasztalásokat is, a' mellyeket a' Bétsi Egyetem Orvosi intézeteiben szerzettem, egyéb híres Orvosok véleményeivel, 's a' Külföld leghíresebb intézeteivel egybehasonlítani, hogy így mint azt a' mi kétséges és homályos, vagy éppen káros sikerrel lévén egybekötve attól, a' mi haszonnal ketségtető elválaszszam, 's édes hazám kebelében szenvedő polgár társaim segedelmére fordíthassam.

Ezen rövid tudósításomnak tzielja tsak az, hogy hazámfiat, 's ezek közül leginkább azokat, kiket tapasztalásom közelebbről illet, figyelmetessé tegyem a' Bétsi Orvosi intézetek' ditséretes állapotjára, a' mit mostan annyival inkább képes vagyok tselekedni, minnekutánna Német, Frantzia, Angoly 's Olasz Ország jelessebb ispotályainak 's az azokban uralkodó gyógyítás módok vizsgálatira különös figyelmet fordítani, egy ideig legfőbb de egyszersmind legkedvessebb köteleességem vala.

Tudományos tzielből tett útazásomról vissza térvén, mind azt, a' mit a' Külföld.

Külföldön láttam, hallottam és feljegyeztem, újonnan 's nyugodtabb elmével szorosabb vizsgálat alá vévén, 's azokkal a' miket az itten lévő intézetekben immár világosabb elmével tapasztaltam, egybehasonlítván, csak hamar általláttam, melly tökéletességgel bír az emberiség javaira olly jótévő befolyással virágzó Szemorvoslás Intézet az Ausztriai birodalom fő Városában.

Bátran 's minden előítéletektől szabadon hirdetem Elsőnek, mind belső érdemére, mind a' számos tanulóknak hasznos oktatására nézve azon szemorvosló intézetek között, a' mellyeket a' fellyebb említett tartományokban különös szorgalommal szorosabb tekintetbe vettem. Mert ámbár Német Országnak számos, mélybélátású, 's igen szerentsés sikerrel gyógyító szemorvosai dítséretes említést érdemelnek; mindazonáltal azon Intézetek, a' mellyeknek ök Elöljárói, betegek tsekély száma végett, a' tanuló Orvosnak, valamint a' nagyobb tökéletességre vágyódó elmének elegendő tapasztalást nem nyújtanak.

A' Londoni legnagyobb Szemorvoslás Intézetében (Ophthalmical Infirmary) az Utazó Orvos, inkább egy jeles szemgyógyító fabrikára talál.

Párisban az Orvosok általjában véve nem méltatják különös figyelemre a' Szemorvoslás tágas mezejét, 's mind a' mellett is, hogy nálók a' Seborvosi tudomány legnagyobb tökéletességben virágzik, a' Szemnyavalyái különös Intézetekben nem gyógyíthatnak, 's innen, — valamint egy bővebb értekezésben előadandó más okokból is — a' szemnyavalyák ügyes orvoslásában hátra maradtak.

Bétshen vagyon a' Szemorvoslás valódi hazája, hol ezen tudomány Prof. Barth tanítása idejétől fogva, a' leg-

nagyobb dítséretet érdemlő módon tenyészik. Ennek világszerte híres tanítványi Smidt J. Adám, Proháška és Beer az Orvosi tudománynak ezen ágazatját a' tökéletességnek felsőbb pólzára emelték.

Beer, kinek számtalan érdemei a' szemorvoslás ügyében örök emlékezetet szereztek, nem csak az által tette halhatatlanná nevét, hogy ezen tudományt tökéletesebb rendbe szedvén, új esméretekkel és találmányokkal hasznosabbá, jeles munkái által pedig közönségesebbé tevő; hanem az által is örök hálára kötelezett le bennünket, hogy olly férjfiakat hagyott magaután, kik nagy tudományú Tanítóiknak nyomdokait híven követvén, a' szemorvoslást a' szenvedő emberiség javára jótévő, 's dítséretre méltó foganattal gyakorolják. Elég legyen itten Rösást, Jägert Bétsi, 's Fabini Pesti Tanító Urakat említenem. Mind a' hárman ugyan annyi Szemorvosi Clinicumok Elöljárói lévén, órdommal tellyes tanítójok példája szerént, fáradhatatlan iparkodással nevelik ezen hasznos tudomány tökéletességét, 's önnön gyógyítások, valamint számos tanítványok tzélerányos oktatások által, a' legszebb érdemekre, a' haza és az emberiség hálájára napról napra méltóbbakká teszik magokat.

Ugyan azt állittyuk a' közönséges Ispotályban lévő Szülőházról, a' mit a' Bétsi Szemorvosló Intézetekről dítsérettel említenk.

Ennek rendszabásai olly tzélerányosak, hogy mind a' Tanítót, mind a' tanulókat dítséretes iparkodásra serkentik. Az itten végbe menő szülések mint egy 3,000-re menő középszáma, egy esztendő elfolyása alatt, igen nagy tapasztalást, 's a' legkritább esetek feljegyzésére kedvező alkalmatosságot nyúj-

tanak, 's így a' Tanító valamint a' Tanulók is azon tekervényes útakra soha sem juthatnak, a' mellyre a' tudományos képzelődések, valódi tapasztalás nélkül, könnyen eltsábitják az emberi elmét.

Bár ezen jeles intézet épületje alkalmatos elrendelésére nézve, belső tökéletességeihez volna szahva.

Reményljük azomban, hogy azon készületek, mellyek ebben a' tekintetben már többször elő fordultak; nem sokára óhajtott tzeljokat el is fogják érni! —

A' mi kedves hazánkban a' hasznos tudományok és mesterségek gyors lépésekkel haladnak azon tökéletesség felé, a' mellyel azok egyéb miveltebb Országokban a' Polgárok szerentséjét és boldogságát eszközlő módon tenyésznek, 's hihetőképén még nagyobb serénységgel fognak előre haladni, ha némely tehetős hazafiak kegyes pártfogások által a' tanuló és nagyobb tökéletességre vágyódó ifjakat, bőkezűségek által serkenteni, és olly szándékkal elősegíteni fogják, hogy ezek tudományos esméreteknek 's honnyi és külföldi jelesebb intézetekben tett tapasztalásoknak gyümölsét édes Hazánk kebelében Polgártársaik' boldogságának előmozdítására fordítják.

En Hazámhoz nem tsak születésem, hanem különösen Gróf Andrássy Jó'sef Ő Nagysága kegyes adakozása által örökre le vagyok kötelezve, a' mit háladó szívvel és a' legtisztább öröm érzéssel nyilván meg vallani legfőbb köteleességemnek tartom.

Az ő példátlan ember szeretete, 's a' tudományok eránt való nemes vonzódása által jutottam azon tapasztalás-

hoz, a' mellyet külömbféle Országok és Nemzetek esméretében, különösen pedig az Orvosi tudomány-tágas mezején szerzettem magamnak. Az ő bölts tanátsai és határt nem esmérő bőkezűsége vezérlett azon pályára, a' mellyen lelki és testi eröm szerént szenvedő ember társaimnak a' legnagyobb készséggel szolgálni mindenkor első kötelességem 's legkedvesebb foglalatosságom lészen.

Engedje a' Mindenható! engedjék körülállásaim, hogy ezen szándékom végre hajtása által, az Ő nemes erköltszeit követvén, polgár társaink javára tzelozó buzgó kívánságait tellyesíthessem, 's örökös hálámat soha meg nem szünő tiszteletemmel is, bé bizonyíthassam. —

M**** G**
Orvos Doktor.

A' pénz folyamát Decem'ber' 2-dikán;

	közép ár:
A' Status' 5p. Centes Obligatzióji	925/2
Az 1820-béli sorsosok,	168
Az 1821-béli hasonlók,	1185/10
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligatzióji,	50 1/2 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek	1086 4/5 for. ton,
Conv. Pénzben.	

Béts. Felsőégi meghatározásnál fogva a' f. Decem'ber hónapban a' zsemlyeket és kétszeresből sütött kenyereket kisebbekre sütik a' kenyérsütők a' kiszabott áron, mint a' mekkorák a' mult hónapban voltak. — A' marhahúsnak fontja 9 kr. pengőben vagy 22 1/2 kr. váltóban.

Szerkesztető és Kiadó Márton Jó'sef, Professor. (Landstrasse Nro 273.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)